

10 vanliga ämnen - som kan vara farligare än du tror

ECC
ONLINE

1. Gaser

- exempelvis klor eller kolmonoxid. Klor används i fabriker och simbassänger men är också ett viktigt ämne för att hålla vårt dricksvatten rent. Klor är en farlig frätande gas och måste därför hanteras och förvaras varsamt. Inandning av klorgas kan orsaka smärta och brännskador i näsans slemhinnor. En exponerad person riskerar att utveckla akut lungödem. Klor kan penetrera djupt i huden och orsaka måttliga till svåra brännskador med sårbildning.

Kolmonoxid är en färglös, nästan luktfri, brännbar och mycket giftig gas. Denna giftiga gas är den vanligaste orsaken till förgiftning, både inom industrin och i hemmet. De negativa hälsoeffekterna uppstår vid inandning av kolmonoxid och är i värsta fall dödlig. Symptom på kolmonoxidförgiftning är huvudvärk, yrsel, illamående, kräkningar och diarré. Denna giftiga gas är en av de farligaste och mest utbredda riskerna i industriell miljö.

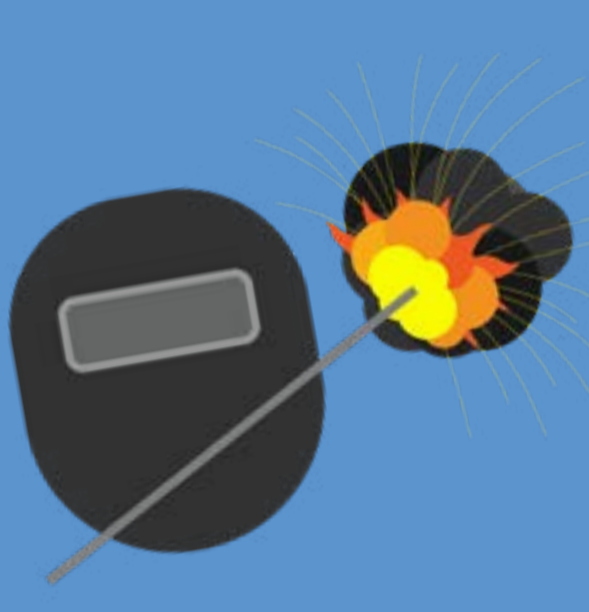
2. Lösningsmedel

Lösningsmedel är ämnen som används för att späda ut eller lösa upp ett annat ämne för att skapa en lösning och är vanligt förekommande på arbetsplatser. Vi är hela tiden utsatta för lösningsmedel. De finns i tvättmedel, kemtvätt, färger, limmer och möbelpolermedel.

Vanliga lösningsmedel är aceton och lacknafta. Lösningsmedel är ofta blandningar av flera ämnen och kan vara extremt farliga. Det är vanligt att arbetstagare i vissa jobb använder lösningsmedel regelbundet. De används för avfettning, metallrengöring och vidhäftning och som färgförtunnare eller smörjmedel. Exponering för lösningsmedel kan ha både kortvariga och långsiktiga hälsoeffekter. Olika lösningsmedel har olika effekter vilka beror på exponeringens varaktighet, mängd och exponeringsväg. Emellertid är effekterna av många lösningsmedel inte helt kartlagda. Några av de kända kortvariga effekterna är huvudvärk, yrsel och illamående. Upprepad exponering för lösningsmedel kan påverka hjärnan, nervsystemet, huden, levern, njurarna och fertiliteten hos både män och kvinnor.

3. Aerosoler

Aerosoler använder vi i hemmet till allt från att fixa utemöblerna till att få luften (eller oss själva) att dofta bättre. De finns på nästan varje arbetsplats, i de flesta arbetsfordon och på kontor. Förpackningarna är ofta små och lätta att ignorera, men när de exploderar eller trycket avlägsnas felaktigt kan de vara dödliga.

4. Rök

Rök kan uppstå vid svetsning, upphettning av gummi, lödning och galvanisering. Akut exponering för svetsrök och gaser kan leda till irritation i ögon, näsa och hals, yrsel och illamående. Långvarig exponering för svetsrök kan orsaka lungskador och olika typer av cancer, i exempelvis lungorna, struphuvudet och urinvägarna. Hälsoeffekten från viss rök kan innefatta metallröksfeber, magsår, njurskador och nervskador. Långvarig exponering för manganångor kan orsaka parkinsonsliknande symptom.

5. Damm från trä

Trädamm uppstår vid sågning och slipning av trä. Stora mängder uppstår i exempelvis sågverk, möbelindustrier och snickerier. Personer som arbetar med maskiner och verktyg som sågar i trä utsätts för trädamm. Att skydda arbetstagare från trädamm är mycket viktigt. Symptom som astma, hosta och svullna slemhinnor i luftvägarna kan uppstå redan vid låg exponering. Forskning visar också att arbetstagare som exponeras av trädamm löper högre risk för cancer i näsa och bihålor.

6. Dieselavgaser

Arbetstagare på arbetsplatser där diesel driven utrustning används, exempelvis järnvägsarbetare, lastbilsförare, lantbrukare, gruvarbetare, mekaniker och tullarbetare, utsätts för farliga dieselavgaser. Avgas från dieselbränsle kan orsaka cancer men även andra hälsoeffekter såsom hosta, ögonirritation, yrsel och andningssvårigheter.

7. Kiseldamm

Kristallkiseloxid är en av de vanligaste mineralerna i jordskorpan och utgör en viktig beståndsdel i byggnadsmaterial såsom tegel, kakel och betong. Det finns olika kristallina former av kiseloxid, med den vanligaste är kvarts. Exponering för kiseldamm orsakar många problem, inte bara för gruvarbetare och stenbrottsarbetare, men också för arbetare i vissa typer av byggnads- och rivningsarbeten, liksom de som arbetar i konsthallar.

Kompositen - som används i stor utsträckning i moderna kök och badrum innehåller ännu högre nivåer kvarts: upp till 80%. Detta har skapat en ökad risk för arbetstagare i denna bransch. De allra minsta kiseldammpartiklar kan gå in i de djupaste delarna av lungorna. Detta damm kan fastna och leda till ett antal sjukdomar såsom lungcancer och obstruktion av kronisk luftväg.

8. Råolja

Råolja är en komplex blandning av petrokemikalier som innehåller de alla farliga kemiska ämnen i bensin. Råolja finns i naturen, som i underjordiska reservoarer, dammar och tjärsand. Det används för att göra vaxer, bläck, kriter, däck och vissa rengörings- och intimplrodukter. Yrsel, eufori, illamående, suddig syn och huvudvärk är några av de kortsiktiga effekterna av sådana föreningar som bensen, toluen och xylener, vilka är ämnen som ingår i bensin. Det finns också långsiktiga hälsorisker. Bensen kan orsaka leukemi och andra former av cancer hos vuxna.

9. Mjöldamm

Exponering för mjöldamm kan ske i livsmedelsindustrin och vid produktion av djurfoder. Hälsoeffekterna av inandning av mjöldamm beror på koncentrationen av luftburet mjöl och hur länge du har exponerats för det. Frekvent exponering i låg nivå kan ge märkbara symptom först efter 30 år. Mjöl kan innehålla konstgjorda sötningsmedel, smakämnen eller färgämnen. Dessa ingredienser kan ytterligare irritera dina luftvägar. Hälsoeffekterna av inandning av mjöldamm kan vara rinnande näsa och ögon samt yrkesastma.

10. Hormonstörande ämnen

Hormonstörande ämnen är mestadels konstgjorda och förekommer i bekämpningsmedel, metaller, tillsatser eller som föroreningar i livsmedel och kosmetiska produkter. Hormonstörande ämnen har misstänkt att vara associerade med förändrad reproduktiv funktion hos män och kvinnor, ökad förekomst av bröstcancer, onormala tillväxtmönster och störningar av nervsystemets utveckling hos barn samt förändringar i immunförsvaret. I de flesta fall sker yrkesexponering utan vetskap: det finns ingen specifik märkning och det kanske inte uppges i säkerhetsdatabladet. När hälsoproblem uppstår, oavsett om det är arbetstagarna själva eller i deras barn som drabbas, kopplas det sällan detta till yrkesmässig exponering.

Så får du bort farliga ämnen från din arbetsplats

Finns det några kemiska produkter eller kemikalier som innehåller farliga och skadliga ämnen på din arbetsplats? På din arbetsplats måste du eller din arbetsgivare bedöma huruvida dessa kan ersättas med säkrare alternativ. Detta kallas substitution.

Kom igång med att ersätta de farligaste kemikalierna - det kan löna sig i det långa loppet.

Ladda ner vår guide med sex enkla steg för att ersätta farliga kemikalier och börja redan idag med arbetet. Det handlar om din egen hälsa.

[Ladda ner din guide här](#)